مدرس موسیقی دانشگاه تهران تشریح کرد؛

تاریخچه و چیستی اُپرا

■ یک مدرس موسیقی دانشگاه تهران گفت: آن چیزی که در مورد اپرا به صورت قراردادی گفته می‌شود و همه قبول دارند، این است که در سال ۱۶۰۰ میلادی، با شروع قرن ۱۷، یعنی سده جدید در اروپا، به صورت ناگهانی اپرا به وجود آمده است.

گروه فرهنگ و هنر – سپهر سراجی در اولین جلسه از سلسله نشست‌های کانون موسیقی دانشگاه فردوسی با عنوان اپرا، هنرِ هنرها در سنت موسیقایی غرب که به صورت مجازی برگزار شد، در رابطه با تاریخچه اُپرا اظهار کرد: تاریخ اپرا تقریبا مساوی با تاریخ موسیقی است که این حائز اهمیت است.

رنسانس در اروپا فرایند بسیار جدی اجتماعی و فرهنگی بود که تقریبا همه چیز را تحت تاثیر خود قرار داد و یکی از شاخه‌های آن فرهنگ، موسیقی بود که باعث ایجاد اپرا شد.

وی افزود: از سال‌ها قبل سرودهای مذهبی را در سنت کلاسیک اروپا، در قالب اشکال مختلف موسیقی می‌شنیدیم و تئاترهایی هم اجرا می‌شد که بعضی از آن جنبه مذهبی و برخی جنبه غیرمذهبی داشت.

محل اصلی بروز این هنرها نیز ایتالیا بود و در اصل محل بسط رنسانس ایتالیا بود که در مورد موسیقی هم به همین شکل بوده است. سال‌های ۱۴۵۰ تا ۱۶۰۰ میلادی دوره رنسانس بر موسیقی است که در آن انواع موسیقی رواج داشت اما به ناگاه در سال ۱۶۰۰ یک جنبش شکل گرفت که در آن عناصر کلام و شعر را به دلیل اینکه برای موسیقی حائز اهمیت بود و آن را پیام‌مند می‌کرد، به شکل خاصی وارد شد و در کنار موسیقی قرار گرفت.

سرپرست گروه موسیقی بوم خاطرنشان کرد: کنار هم قرار گرفتن دو عنصر موسیقی و کلام به صورت خاص و وجود داستان و بستر نمایشی و اجرا روی صحنه بود که اپرا را متفاوت می‌کرد. پیش از آن موسیقی با کلام وجود داشت اما روی صحنه اجرا نمی‌شد اما با کنار هم قرار گرفتن عناصر مخالف در یک نقطه، گونه‌ای به وجود آمد که آن را اپرا نامیدند. البته تا سال ۱۶۴۰ به آن اپرا نمی‌گفتند بلکه می‌گفتند نمایشی به همراه موسیقی است.

سرپرست گروه موسیقی بوم خاطرنشان کرد: کنار هم قرار گرفتن دو عنصر موسیقی و کلام به صورت خاص و وجود داستان و بستر نمایشی و اجرا روی صحنه بود که اپرا را متفاوت می‌کرد. پیش از آن موسیقی با کلام وجود داشت اما با کنار هم قرار گرفتن عناصر مخالف در یک نقطه، گونه‌ای به وجود آمد که آن را اپرا نامیدند. البته تا سال ۱۶۴۰ به آن اپرا نمی‌گفتند بلکه می‌گفتند نمایشی به همراه موسیقی است.

سراجی تصریح کرد: به نظر می‌آید تولد اپرا بر اساس یک اشتباه تاریخی به وجود آمده است. به دلیل اینکه در سال ۱۵۹۵ کاوش‌هایی باستانی انجام شد و اطلاعاتی درمورد تئاتر در یونان و روم باستان به دست مردم ایتالیا در آن دوره رسید و آنها به اشتباه فکر کردند که موسیقی و نمایش در دوران یونان باستان با هم همراه بوده در حالی که چنین چیزی وجود نداشت.

این مدرس موسیقی دانشگاه تهران بیان کرد: در سال ۱۶۰۰ در ایتالیا، در شهر فلورانس موسیقی اساسا به شکل امروزی رواج نداشت بلکه محافلی هنری فعال بود که توسط دربارها، حاکمان و نهادهای اقتصادی حمایت می‌شد و علاوه بر هنرمندان موسیقی، عده‌ای دیگر نیز در آن محافل حضور پیدا می‌کردند که موزیسین نبودند اما افرادی هنردوست بودند و موسیقی را از دور و نزدیک می‌شناختند.

این محافل باعث رشد موسیقی شد و اصولا اصطلاح کنسرت هم از همان محافل شکل گرفته است.

وی ادامه داد: اولین اپرایی که امروز آن را می‌شناسیم و قابل دسترسی است، اوردیس است و دو آهنگساز بر روی این متن کار کردند که یکی از آن‌ها پری و دیگری کابالیِری نام دارد. پس از اپرَاهای اولیه اقبال به ساخت چنین نمایش‌هایی زیاد شد.

سراجی عنوان کرد: اتفاق خاصی که در اپرا، نو و جدید بود و به هیچ وجه در تاریخ پیش از آن در موسیقی کلاسیک وجود نداشت، این بود که آواز به همراه ساز اما بدون ریتم و متر مشخص صورت می‌گرفت؛ مانند آوازخوانی در موسیقی ایرانی که متر آن آزاد است و ریتمیک نیست.

در ایتالیای آن دوره، به این فرمول دست یافته بودند و به نظر آنها، این تنها فرمولی بود که می‌توانست مفهوم شعر را به وسیله موسیقی بیان کند که به آن "رسیتاتیو" می‌گویند و ما به آن "گفت‌آواز" می‌گوییم.

سرپرست گروه موسیقی بوم اظهار کرد: اپراها معمولا چندین بخش داشت و ساختار مشخصی به خود گرفت. علاوه بر رسیتاتیو، بخش دیگری به نام آریا وجود داشت که بخش آریا مانند همان تصنیف‌های موسیقی ایرانی است که به شکل آوازی است و در مقابل گفت‌آواز قرار می‌گیرد. ویژگی آن ریتمیک بودن آن است.

البته آریا چیز جدیدی نبود چون در ۲۰۰ سال پیش از آن فرم‌هایی وجود داشت که مانند تصنیف بود که از این میان می‌توان به مادریگال ایتالیا و شانسون فرانسه اشاره کرد که در آن موسیقی و شعر همراه هم و ریتمیک بود.

وی اضافه کرد: به جز رسیتاتیو و آریا بخش‌های میان‌وندهای سازی هم وجود داشت که وقتی خواننده یک بخش را می‌خواند، موسیقی جواب آن را می‌داد و یک بخش مقدمه هم در ابتدا وجود داشت.

رسیتاتیو و آریا در روند و سیر تحول اپرا نقش مهمی داشت، اما باید بگویم که رسیتاتیو بیشتر در قسمت‌هایی استفاده می‌شد که قرار بود داستان نمایش پیش برود چون از نظر وزن آزاد بود و خواننده می‌توانست احساسات درونی خود را به حالت آواز بیان کند و این باعث زنده کردن شعر می‌شد. در ادامه وقتی متوجه شدند که باید تنوع ایجاد شود، باعث رونق گرفتن آریا شد.

سراجی بیان کرد: در قسمت آریا شرح قصه متوقف می‌شد و آواز به صورت تغزلی و لیریک خوانده می‌شد و پس از آن ادامه داستان پیدا می‌کرد. در حقیقت تواتری بین رسیتاتیو و آریا وجود داشت تا زمانی که نمایش با آریا به پایان می‌رسید.

این مدرس موسیقی دانشگاه تهران تصریح کرد: در قرن ۱۷ که اپرا به وجود آمد، سبک‌های گوناگونی در اپرا متولد شد و برای مثال اپرای ونیزی، رومی و فلورانسی، هرکدام ویژگی‌های خاص خود را داشت. پس از دوره رنسانس در تاریخ هنر اروپا دوره‌ای به نام دوره باروک وجود دارد که این دوره با تولد گونه‌اپرا همزمان است. به طور کلی دوره باروک دوره اساسی و حیاتی برای تاریخ موسیقی کلاسیک است و آن موسیقی کلاسیکی که امروز ما می‌شناسیم، پایه اصلی‌اش در دوره باروک شکل گرفته است.

نگاهی به آثار کلاس اولدنبرگ ـ هنرمند سوئدی

آثار هنری غول‌پیکر با طعم بستنی و خمیر دندان!

گروه فرهنگ و هنر – غذاها، وسایل بازی، تیر و کمان، خمیر دندان و... مهمترین سوژه‌های ساخت آثار هنری اوست.

هنرمندی که استعداد عجیبی در خلق آثار غول‌پیکر دارد و برای ساخت آثار هنری نیز از ساده‌ترین وسایل زندگی روزمره ایده می‌گیرد.

او را در جهان به خلق آثار غول‌پیکر با طرح‌های ساده که در فضاهای شهری تعبیه می‌شوند، می‌شناسند و آثارش از بزرگ‌ترین موزه‌های هنرهای معاصر جهان سردرآورده‌اند. کلاس اولدنبرگ (Claes Oldenburg)، هنرمند سوئدی به واسطه ساخت تندیس‌ها و مجسمه‌های بزرگ در سطح شهرها در دنیای هنر شهرت یافته است. او که نقش مهمی در تقویت هنرهای مردمی و خیابانی داشته است، اغلب مجسمه‌های خود را در اندازه‌های غیرواقعی اما از اجسام عادی زندگی روزمره انسان‌ها می‌سازد. اولدنبرگ که از مواد سخت چیزهای نرم و از مواد نرم چیزهای سخت می‌سازد از جمله مشهورترین هنرمندان پاپ آرت جهان به حساب می‌آید که متاثر از فرهنگ عامه و تجاری است.

یکی از آثار معروف او مجسمه دو همبرگر آبدار است که تقریباً دوبرابر اندازه واقعی هستند. این همبرگرها که ممکن است در نگاه اول واقعی به نظر برسند در واقع از پارچه‌های ضخیم ساخته شده‌اند که با گچ رنگ‌شده سخت روی آن‌ها پوشانیده شده است. این همبرگرها ممکن است واقعی به نظر برسند اما در اصل از پارچه ضخیم با گچ‌های رنگ‌شده ساخته شده‌اند. کلاس اولدنبرگ که در سال ۱۹۲۹ در استکهلم به دنیا آمد، فارغ‌التحصیل رشته مجسمه‌سازی است. او سال ۱۹۵۶ به نیویورک رفت و به دنبال آشنایی با گروهی از هنرمندان جوان از جمله «جیم داین»، «رد گرومز» و «آلن کاپروف» و همکاری با آنها در برخی از پروژه‌های هنری پا به عرصه هنر پاپ‌آرت گذاشت و دیگر هم جدا نشد؛ البته آثار او به‌نوعی با سایر هنرمندان پاپ‌آرت متفاوت است و وجه‌تمایزش نیز در رنگ‌های درخشان و اندازه‌های بسیار بزرگ، خلاصه می‌شود. تمرکز اولدنبرگ در میانه دهه ۱۹۶۰ میلادی، روی پرفورمنس‌هایی بود که فرم دیگری از هنرهای نمایشی بودند و در خیابان‌ها و محله‌های فقیرنشین شهر نیویورک اجرا می‌شدند. طبیعتا تفاوت میان هنری که عرضه می‌کرد با آنچه آن زمان به عنوان هنر در میان جامعه پذیرفته شده بود، باعث شد که خیلی زود مورد توجه قرار بگیرد.

هرچند تب تند هنرهای مردمی در سال‌های بعد خوابید، اما اولدنبرگ در مسیری که در آن گام نهاده بود ثابت قدم ماند و به خلق آثار هنری در سبک پاپ‌آرت ادامه داد و همچنان در نهمین دهه زندگی نیز دست از خلق آثار هنری برنداشته است. به باور بسیاری از کارشناسان هنری، آنچه در آثار هنری اولدنبرگ توجه مخاطب را جلب می‌کند، سادگی است. او برای خلق مجسمه‌های عظیم‌الجثه‌اش سراغ موضوعات پیچیده و عجیب و غریب نمی‌رود تا شاید یادمان بیاورد که لذت بردن از ساده‌ترین موضوعات را در میان پیچیدگی‌های زندگی، فراموش نکنیم؛ لذت‌بستی خوردن از جمله همین حس‌های خوب است که در میان سختی‌های زندگی فراموشش کرده‌ایم.

اولدنبرگ اما با قرار دادن یک بستنی قیفی وارونه روی سقف ساختمان یک مرکز تجاری در کلن تلاش کرد تا این موضوع را به یاد راهگذران بیاورد.

او در ادامه مسیر حرفه‌ای برخی از آثار معروفش را به کمک ون بروگن، همسرش خلق کرد که در سال ۲۰۰۹ از دنیا رفت. یکی دیگر از آثار مشترک او و همسرش که بسیار نیز مشهور است، «پل قاشق و گیلاس» است. از میان دیگر آثار مشترک این زوج هنرمند می‌توان به «بطری یادداشت‌ها»، «گیره لباس»، «پاک کن ماشین تایپ» و «چتر کروزوئه» اشاره کرد. اولدنبرگ به‌خوبی توانست با بهرگیری از هنر، هم انسان را به اندیشه وا دارد و هم اینکه در عین خلق آثار انتقادی، حال جامعه را خوب کند. شاید خلق آثار غول‌پیکر و تعبیه آنها در مرکزی‌ترین نقاط شهر که توجه هر رهگذری را به خود جلب می‌کند، باعث شود که دیگر به‌راحتی از کنار موضوعات ساده زندگی گذر نکنیم. فرقی نمی‌کند، بستی یا یک وسیله بازی یا یک خوراکی، اولدنبرگ تلاش کرد بگوید همین لذت‌های کوچک فراموش‌شده، در پیچ‌وتاب‌های زندگی همچنان هستند، فقط ما آنها را از یاد برده‌ایم.

اثر تازه رضا یزدانی در چشم روشنی برای خانه امن

گروه فرهنگ و هنر – عوامل سریال «خانه امن» در برنامه «چشم روشنی» حضور می‌یابند و این سریال به مخاطبان ضمن رونمایی از اثر موسیقایی تازه رضا یزدانی معرفی خواهد شد.

سریال «خانه امن» به کارگردانی احمد معظمی و تهیه کنندگی ابوالفضل صفری از سری تولیدات جاسوسی – امنیتی سیمافیلم است که از شنبه ۱۰ آبان ماه هر شب ساعت ۲۲:۱۵ از شبکه یک سیما روی آنتن رفت.

به دعوت برنامه «چشم روشنی» به تهیه‌کنندگی مقداد مومن نژاد، عوامل سریال «خانه امن» جمعه ۹ آبان ساعت ۲۲:۴۵ در این برنامه حضور پیدا می‌کنند تا از جدیدترین تولید سیمافیلم بگویند.

در این برنامه از تازه‌ترین اثر رضا یزدانی خواننده پاپ با نام «خانه اجدادی» که تیتراژ پایانی سریال «خانه امن» است، رونمایی می‌شود.

این اثر سروده مجید بابازاده و با آهنگسازی و خوانندگی رضا یزدانی تهیه شده است.

این سریال دومین همکاری یزدانی و صفری است، پیشتر خواننده پاپ سه قطعه برای سریال ترور خاموش به کارگردانی یزدانی خواند.

معرفی کتاب

«پاسخ‌های کوتاه به پرسش‌های بزرگ»

نویسنده:
استیون هاوکینگ
مترجم:
علیرضا وفایی
انتشارات گوتنبرگ

گروه فرهنگ و هنر – کتاب پاسخ‌های کوتاه به پرسش‌های بزرگ اثر استیون هاوکینگ ترجمه علیرضا وفایی که توسط کتاب کوله‌پشتی منتشر شده است به این پرداخته است که ذهن انسان قادر است به بعیدترین نقاط دست پیدا کند.

درباره کتاب:

این کتاب آخرین کتاب استیون هاوکینگ فیزیکدان مشهور بریتانیایی است. این کتاب بعد از مرگ وی منتشر شد اما محتوای آن چیزی نیست جز دست‌نوشته‌ها و نظریه‌های این دانشمند بزرگ. دانشمندی که با وجود محدودیت‌های جسمانی، ثابت کرد ذهن بشر این قابلیت را دارد تا به بعیدترین نقاط دست یابد. پاسخ‌های کوتاه به پرسش‌های بزرگ صرفاً یک کتاب علمی در حوزه‌ی فیزیک و یا اخترشناسی نیست. هاوکینگ در این کتاب در تلاش است تا به ده سؤال مهمی که بشر با آنها روبه‌رو است پاسخ دهد. این سؤالات هم جنبه علمی دارند و هم جنبه عمومی. شکی نیست که از منظر علمی، هاوکینگ جزو نوابغ عصر کنونی محسوب می‌شود اما سوای علم، هاوکینگ نیز همانند هر انسان دیگری دیدگاه‌هایی شخصی داشت؛ از جمله رویکرد انتقادی او به دین و مذهب—که انتقادات بسیاری را هم برای وی به همراه داشت—و از دایره‌ی علم و منطق به دور بود.

این کتاب را به تمام علاقه‌مندان به دانستنی‌های علمی پیشنهاد می‌کنیم.

بخشی از کتاب پاسخ‌های کوتاه به پرسش‌های بزرگ

به منظور درک این استدلال سیاه‌چاله‌ای را در نظر بگیرید که در فضا شناور است. یک سیاه‌چاله معمولی ستاره‌ای بسیار پرجرم است که درون خودش رُمبش کرده. سیاه‌چاله به حدی چگال است که حتی نور قادر به فرار از گرانش آن نیست و به‌همین دلیل است که یک سیاه‌چاله یک تاریکی تقریباً کامل است. کشش گرانشی آن بسیار قدرتمند است. سیاه‌چاله نه‌تنها نور بلکه زمان را نیز درهم تنیده و منحرف می‌کند. در خلال آن‌که یک ساعت به یک سیاه‌چاله نزدیک و نزدیک‌تر می‌شود کندتر و کندتر کار می‌کند. خودِ زمان شروع به کند شدن می‌کند.

معرفی کتاب

«نیم‌دانگ پیونگ‌یانگ»

نویسنده:
رضا امیرخانی
نشر افق

گروه فرهنگ و هنر – کتاب نیم دانگ پیونگ یانگ نوشته‌ی رضا امیرخانی سفرنامه و مجموعه خاطرات او از سفر به کره شمالی است.

درباره‌ی کتاب:

کره‌ی شمالی کشوری عجیب و پر رمز و راز است. از آن جهت که این کشور برای مردم دنیا جای ناشناخته‌ای است و اخباری که از آن به گوش می‌رسد هم عجیب و باورنکردنی است. از طرف دیگر کره‌ی شمالی که ارتباطش را با تمام دنیا قطع کرده است و مردمش را هم از ارتباط با دنیا منع کرده است، خود بر این باورها صحه می‌گذارد. همین موضوع عدم ارتباط با جهان خارج باعث شده تا روایت‌های ضد و نقیضی از این کشور در دسترس ما باشد. هنوز هم نمی‌دانیم واقعا کیفیت زیست مردم کره شمالی چطور است و آیا آن‌ها در یک کلام «خوشحال» هستند یا نه! رضا امیرخانی که به کره‌ی شمالی سفر می‌کند، خاطرات سفرش را در کتاب نیم دانگ پیونگ یانگ نوشته است. رضا امیرخانی گفته که در این کتاب سعی کرده روایت‌هایی از کره شمالی به دست ما برساند که دور از غرض‌ورزی‌های غربی است. او بدون هیچ ابایی در مقدمه کتاب گفته که با هیئتی سیاسی به این سفر رفته. قدرت نگارش امیرخانی در بیان موضوعات مهم و پیچیده به زبانی ساده است. به حدی که اگر به علوم سیاسی هم علاقه‌مند نباشید، این کتاب امیرخانی را می‌توانید به راحتی بخوانید و درکش کنید.

کتاب نیم‌دانگ پیونگ‌یانگ را به چه کسانی پیشنهاد می‌کنیم:

دوست‌داران سفرنامه از خواندن کتاب نیم‌دانگ پیونگ‌یانگ لذت می‌برند. همچنین اگر به موضوعات سیاسی علاقه دارید و می‌خواهید بدانید پشت درهای همیشه بسته این کشور عجیب و مرموز چه خبر است، پیشنهاد می‌کنیم این کتاب را بخوانید. البته این را هم باید گفت کتاب‌های مختلفی مانند دختری با هفت اسم هم درباره این کشور نوشته شده است. اما باید بدانیم نویسنده این کتاب کسی است که از کشورش فرار کرده و طبیعتا اگر بخواهیم دیدی کامل‌تر داشته باشیم، نیاز است روایت متضادی هم با این کتاب بخوانیم. برای همین کتاب نیم دانگ پیونگ یانگ اثر مهمی است.

اقتصاد کیش روزنامه
پرتیراژترین و با سابقه ترین نشریه جزیره کیش
گسترده ترین شبکه اطلاع رسانی داخلی منطقه آزاد کیش
۴۴۴۲۴۹۶۹
۴۴۴۲۴۹۹۹